

Kennismaking

Annelies Noben

- 2010: Bachelor in de algemene verpleegkunde
- 2012: Master in de verpleegkunde (zusterszorg)
- 2014: Probeerinspectiecoördinator
- 50% verpleegkundige op kleinschalig samen
- 50% lid van Kerkvrienden Archipel

Kennismaking

Kennistactiek Archipel

- Woorden in de praktijk
- Problemen in dagelijkse zorg
- Geven van vorming
- Samenwerking met LSM

Baden zonder strijd
 Sleutels tot succes

Probleemoplossing (Dankwoord)

- Dank voor PDS-M in kaart
- Dank voor de achtergrond
- Samenwerking met de familie

Conclusies

- De familie moet meer betrokken worden in de zorg
- Het is belangrijk om de familie te ondersteunen
- Samenwerking met de familie

Baden zonder strijd

Sleutels tot succes

Kennismaking

Annelies Noben

2008: Bachelor in de algemene verpleegkunde

2010: Master in de verpleegkunde (ouderenzorg)

2014: Referentiepersoon dementie

50% verpleegkundige op kleinschalig wonen

50% lid van Kennisatelier Archipel

Kennismaking

Kennisatelier Archipel

- Wroeten in de praktijk
- Problemen in dagelijkse zorg
- Geven van vorming
- Samenwerking met LSM

Kennismaking

Stel jezelf even voor!

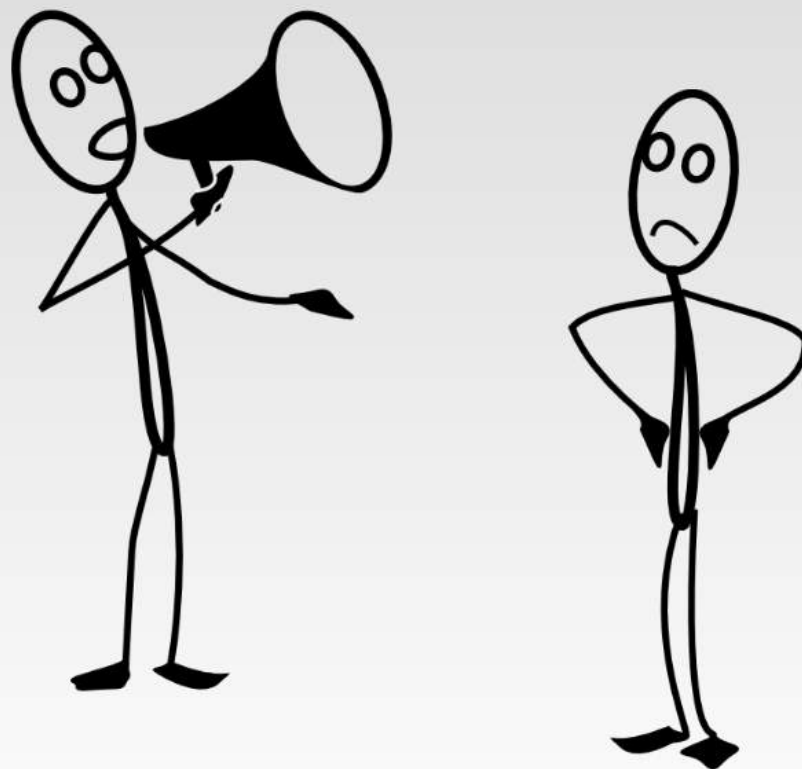
- Wie ben je?
- Waar werk je?
- Wat verwacht je van deze workshop?

Met welke gedragsstoornissen worden jullie confronteerd tijdens het baden?

*Op welke momenten kan moeilijk
gedrag tijdens baden optreden?*

Een feestje?

Ja, laten we eens gek doen!

Even doorbijten...

Je kan maar beter doorbijten wanneer het baden moeilijk verloopt. Ze zijn het nadien toch snel vergeten, dus het maakt niet zoveel uit.

FROM CONSTANT SMILE ...

CAULIFLOWER EARS FROM STETHOSCOPES ...

HARD OF HEARING FROM LISTENING TO PATIENT AILMENTS AND DOCTOR COMPLAINTS ...

TEETH LOST IN FIGHT WITH DRUNKEN E.R. PATIENT ...

MENTAL FATIGUE FROM C.E. CLASSES ...

SAGGING FEMALE ATTRIBUTES FROM PATIENT PINCHES ...

ULCER FROM HOLDING BACK URGE TO PUNCH SOMEBODY OUT ...

FINGER CANCER FROM TOO MANY RECTAL EXAMS AND TEMPERATURES ...
IMPACTION REMOVAL

VARICOSE VEINS FROM HOURS OF STANDING TO ASSIST THE DOCTOR TO CHANGE A BAND-AID ...

HAIR FRAZZLED FROM BAD NERVES ...

BLOODSHOT EYES FROM NIGHTSHIFT ...

BAD EYES FROM DECIPHERING DOCTOR'S HANDWRITING ...

JAUNDICED SKIN FROM HEPATITIS PATIENT ...

BAD POSTURE FROM BENDING OVER BEDS ...

SORE BACK FROM LIFTING 400 lb. PATIENTS ...

TORN POCKETS FROM PENS AND PENCILS - BECAUSE OF CONSTANT THEFT IF LEFT ON THE DESK ...

TACKY CLOTHES FROM YEARS OF LOW PAY ...

stress incat from waiting 8!

HAND LOST FROM (99 YEAR OLD) PATIENT'S BITE.

FOILEY BAG BECAUSE OF LACK OF TIME TO GO TO THE TOILET ...

TENNIS SHOES TO RUN AFTER AND/OR FROM DOCTORS ...

NURSE BURNOUT

Persoonsgerichte benadering

1. Focus op persoon
2. Wees flexibel
3. Gebruik overtuiging, geen dwang
4. Wees voorbereid
5. Stop tijdig
6. Vraag hulp

Persoonsgerichte benadering

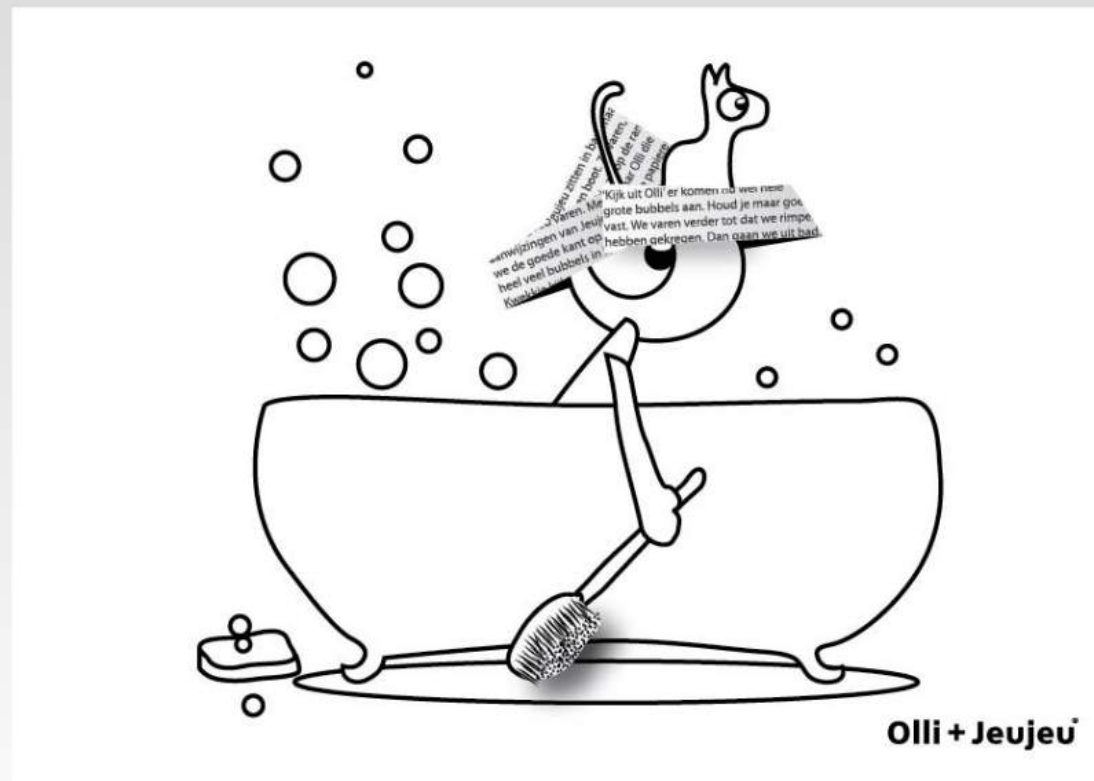
- Doel is dat PMD '**JA**' uitstraalt
- Perfectie niet altijd bereikbaar
- Comfortabele situatie wel haalbaar!

4 cruciale pijlers

1. Warmte
2. Pijn
3. Gevoel van veiligheid
4. Gevoel van controle

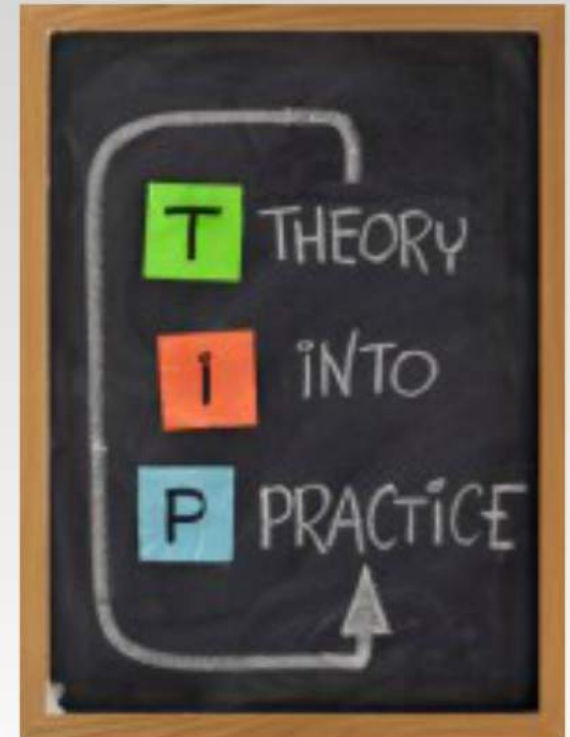

Welke methoden van baden kennen jullie?

Methoden van baden

1. De douche
2. De badkuip
3. Baden in de kamer

De douche

1. Warmte

- Handdoek
  - Schouders en schoot
  - Was onder handdoeken
  - Vervang wanneer nat
- Verwarm badkamer
  - Zet verwarming tijdig aan
  - Sluit deuren/wanden
  - Laat warm water op voorhand lopen
  - Handdoeken op verwarming

De douche

2. Pijn

- Vermijd pijn
  - Voorzichtig met gevoelige delen
  - Waarschuw PMD
  - Verontschuldig
  - Leid PMD af
  - Gevoeligste deel als laatste

De douche

2. Pijn

- Gevoelige voeten?
  - Met rand washandje tussen tenen
  - Dep de voeten
  - Gebruik voetbad
  - Gebruik babywashandjes

De douche

BUT WHY NOT TRY
IT YOURSELF?

2. Pijn

- Probleem met douchestoel?
  - Plastic
  - Groot gat voor IT
  - Geen voetensteun
  - Koud gevoel
  - Geen steun voor bovenlichaam

De douche

2. Pijn

- Aanpassingen aan stoel?
  - Zit bekleden met washandjes of handdoeken
  - Kinderpotje
  - Goedkope buisisolatie aan armen rugleuning
  - Voetenbankje
  - Verschillende maten beschikbaar

De douche

3. Gevoel van veiligheid

- Angst o.w.v.
  - Onbekend voorkomen badkamer
  - Geen herkenning van hulpverlener
  - De verwachting van koude, vallen, ...

De douche

3. Gevoel van veiligheid

- Consistente en zorgende relatie
  - Warme groet
  - Warme zorg
  - Zelfde hulpverleners
  - Zeg wat je gaat doen/waarschuw
  - Vraag toestemming
- Ontspannen sfeer
  - Muziek
  - Aangename geur

De douche

3. Gevoel van veiligheid

- Gebruik sproeier
  - Verminder straal
  - Spoel zeep weg met washandje
  - No-rinse soap
  - Gebruik afleiding

De douche

4. Gevoel van controle

- Hoe bekomen?
  - Stimuleer zelfzorg
  - Geef keuzes
  - Vraag toestemming

De badkuip

1. Warmte

- Idem douche

De badkuip

2. Vermijd pijn

- Idem douche

De badkuip

3. Gevoel van veiligheid

- Beoordeel badkamer
  - Ga zelf in het bad zitten
  - Kleed badkamer aan
    - Decoratie
    - Handdoekrekje
    - Haakje voor badjas/kledij
    - Kaptafeltje
    - Verlichting
    - ...

De badkuip

3. Gevoel van veiligheid

- Voorbereiding PMD
  - Laat bril en hoorapparaat aan
  - Vertel over materiaal
  - Leg je hand op persoon
  - Verzeker PMD dat deze veilig is

'Waarom steek je mij in een pot kokend water?!'

'Waarom moet ik in de wasmachine?!'

De badkuip

3. Gevoel van veiligheid

- Hoe angst in bad verminderen?
  - Doe een beetje water in bad
  - Laat voeten eerst voelen
  - Voeg kleur toe
  - No-rinse product
  - Afleiding
  - Bubbels
    - Af bij teveel kabaal
    - Aan wanneer PMD geniet

De badkuip

4. Gevoel van controle

- Idem douche

Zoek oorzaak van ongemak tijdens bad
of douche.

Speel hierop in.

Biedt dit geen oplossing, doe dan beroep
op andere methoden!

Baden op de kamer

Inclusiecriteria

- PMD die niet geniet van bad/douche
- PMD die moeilijk kunnen bewegen
  - Pijn
  - Obesitas
  - Acute ziekte
  - Zwakheid
- Angst van bad, sproeier, lift, schaamte
- PMD die dit verkiest

Baden op de kamer

- **Misvattingen**

- 'De PMD is properder na een douche dan na een bedbad!'
- 'Een bedbad duurt langer dan het geven van een douche!'

- **Type bedbaden**

- Standaard bedbad (sponge bath)
- Niet-spoelen bedbad (rinseless bath)
- Handdoeken-bad (towel bath)

Baden op de kamer

1. Standaard bedbad

- Bedek de bewoner
- Leg een handdoek onder de bewoner
- Was het minst gevoelige deel eerst

2. Rinseless bath

- Pakje washandjes in microgolf
- Moet niet afgespoeld worden
- Even hygiënisch dan water en zeep
- Voordelen: minder huidirritatie, minder uitdroging

Baden op de kamer

3. Towel bath

- Materiaal
  - 2 of meer grote badhanddoeken
  - Kleine handdoek
  - 2 washandjes
  - Grote plastic zak
  - No rinse zeep
  - 1 à 2 liter warm water

Baden op de kamer

3. Towel bath

- Volgorde materiaal in zak
  - Washandjes onderaan
  - Kleine handdoek
  - Grote handdoek in waaiervorm
  - Verdeel water over handdoeken tot vochtig
  - Voeg zeep toe

Structuur aanpak casuïstiek

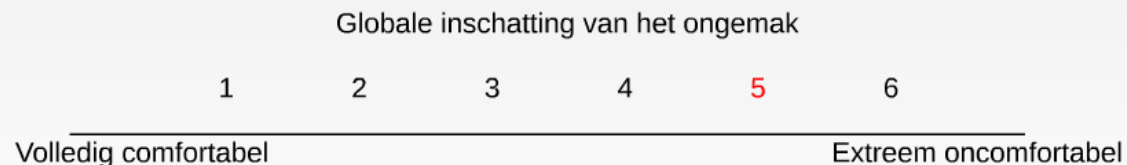
De strijd

Meneer wordt gedoucht in zijn eigen kamer. Hierbij probeert hij het binnengaan van de badkamer te vermijden. Hij is zeer verwijtend naar zichzelf, waarbij de frustraties omwille van de verminderde mogelijkheden en zijn negatief zelfbeeld sterk naar voren komen: 'I'm an animal', 'ik sla met mijn hoofd tegen de muur', 'ik ben een nul', ... Bij het uitkleden balt hij de vuisten en zegt hij herhaaldelijk 'sakker sakker' of 'godverdomme!'.

Tijdens het eigenlijke douchen kruipt de bewoner volledig in elkaar. Bij elke wrijving over het lichaam verkrampst hij volledig en schreeuwt hij het uit van de pijn. Er wordt dan soms naar de arm van het verzorgend personeelslid gegrepen om ervoor te zorgen dat dit douchen ophoudt. Indien dit niet werkt, tracht hij opnieuw de badkamer te verlaten.

Bij het manipuleren van de sproeier is er een duidelijke schrikreactie aanwezig. Het lichaam verstijft, de douchekop wordt weggeduwd en er ontstaat opnieuw een vluchtreactie. De bewoner geeft ook geregeld aan dat er sprake is van koude: 'ik bevries', 'ik sterf van de koude', 'juffrouw alstublieft, ik heb het koud!', ...

Uit de checklist relationele factoren komt naar voor dat de hulpverlener meneer niet voorbereidt op hetgeen er gaat gebeuren. Beide partijen komen steeds meer geagiteerd over, naargelang het douchen voortduurt.

Figuur 2: Globale inschatting van het ongemak

Begrijp de persoon

Deze bewoner is geboren in 1928. Hij lijdt aan de ziekte van Alzheimer.

Meneer is gehuwd en heeft één dochter. Hij is afkomstig uit adel en heeft lange tijd bij zijn ouders gewoond. Als beroep stond hij in voor de Public Relations van een bedrijf waarbij hij regelmatig naar het buitenland reisde. Meneer tekende bovendien cartoons voor de krant. Hij las erg graag, waarbij hij graag iets snoepte.

Op gebied van mobiliteit zijn er geen problemen. Hij heeft wel last van gezwollen voeten die bij aanraking erg gevoelig zijn. Dit is mogelijk een cardiaal probleem en wordt verergerd door aanhoudend doolgedrag. Meneer heeft ook geregeld last van obstipatie door een vermoeden van darmtumoren. Hierdoor klaagt hij vaak van buikkrampen en ontstaat er een erg opgezwollen buik.

Meneer is een echte charmeur. Naar verzorgend personeel en familie is hij steeds positief gezind. Hij houdt van contact met medebewoners, waarbij hij graag lacht. Ook is meneer erg gefascineerd door de aangeboden verrijkte omgeving op de afdeling. Tijdens het wassen heeft hij echter een heel andere persoonlijkheid. Hierbij is hij negatief en degraderend naar de 'eigen ik'. Hij roept herhaaldelijk 'ik kan niks' of 'I'm an animal', waarbij hij aanhoudend jammert en kreunt.

Hij neemt graag deel aan activiteiten op de afdeling. Dit is vaak moeilijk omwille van zijn gevorderde dementie. Hij tracht dingen verbaal uit te leggen, maar dit lukt hem niet goed. Hij vindt zijn woorden niet en is snel afgeleid. Dit irriteert hem mateloos. Hij vindt het bovendien erg moeilijk gedurende lange tijd stil te zitten.

Uit **de vragenlijst met familieleden** komt naar voren dat hij in het verleden bij voorkeur 's avonds een bad nam. Hiervoor nam hij uitgebreid de tijd waarbij dit al snel een uur duurde. Het water was steeds heel warm. De badkuip was altijd zijn eerste keuze en hierbij waste hij zich met een washandje en glycerinezeep.

Meneer bevindt zich in de 'verborgen-ik-fase'. Verbale communicatie verloopt vaak moeizaam. Afasie en agnosie zijn aanwezig. Het gehoor is ook verminderd wat in combinatie met de aanwezige verwardheid het geven van instructies erg bemoeilijkt.

Observaties

**Neem 3x checklist gedragsobservaties
en relationele factoren af!**

*Welke negatieve en positieve gedragingen zijn
aanwezig tijdens de strijd?*

Wat is de globale inschatting van het discomfort?

	Staat, cukt, krabt, duwt of doet een poging tot
	Vandige laar
	Stampt of doet een poging tot
	Traal weg
	Spuwt
	Goet met dingen
	Ander geagteerd of agressief gedrag

Globale inschatting van he
1 2 3
Volledig comfortabel

Page: 1 van 1 Woorden: 175 Nederlandse (Belgie)

VERHAAL COMMUNICATIE	NOOIT	ALTIJD
Lof voor de bewoner	1	
Gebruikt een rustige stem	1	
Spreekt respectvol	1	
Spreekt zijn bezorgdheid/ interesse uit	1	

Opstellen behandelplan

Opstellen behandelplan

The screenshot shows a Microsoft Word document titled "standaard format behandelplan.docx". The ribbon is set to "Hulpmiddelen voor tabellen". The main content is a table with the following structure:

BEHANDELPLAN 'BADEN ZONDER STRIJD'				
GEOBSERVEERD GEDRAG	INSCHATTING COMFORT	MOGELIJKE OORZAKEN	AANPAK	BIJSTURING EN EVALUATIE

The status bar at the bottom indicates "Pagina: 1 van 3", "Woorden: 24", and "Nederlands (België)". The system tray shows the date "24/03/2015" and time "10:35".

Detectie oorzaken

Welke oorzaken spelen een mogelijke rol bij deze bewoner?

Opstellen strategieën

Welke acties kan je concreet doen om het comfort van deze bewoner te verhogen?

Opstellen strategieën

1. Warmte

- Geef een bad in plaats van een douche
- Verwarm de handdoeken, onderkleding en kleding op voorhand
- Sluit deuren en ramen
- Zet tijdig de verwarming volledig open
- Laat het bad op voorhand vollopen met warm water
- Verhoog de temperatuur van het water
- Bedek de bewoner volledig met warme handdoeken bij verlaten van het bad
- Droog de bewoner zo snel mogelijk af
- Stimuleer de zelfzorg: laat de bewoner het bovenlichaam afdrogen

Opstellen strategieën

2. Nood aan controle

- Laat de bewoner de temperatuur van het water voelen en vraag of dit goed is
- Verschuif het tijdstip van baden naar de late namiddag
- Laat bewoner zelf de snelheid van het baden bepalen
- Kleedt de bewoner voorzichtig uit
- Stimuleer de zelfzorg zoveel als mogelijk
  - Zelf laten uitkleden
  - Zelf laten wassen
  - Enkel hulp bieden waar nodig

Opstellen strategieën

3. Pijn aan de voeten

- Was de voeten voorzichtig
- Gebruik de rand van het washandje om tussen de tenen te wassen
- Dep de voeten droog in plaats van te wrijven
- Leidt de bewoner af met snoepjes

Opstellen strategieën

4. Gevoel van veiligheid

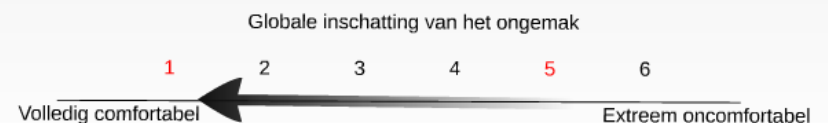
- Vul het bad alvorens de bewoner de badkamer betreedt
- Sluit de gordijnen
- Praat op een zachte, warme toon
- Verlicht de sterrenhemel
- Dim de overige lichten
- Gebruik lavendelgeur
- Lavendelbadolie = paarse kleur

**Neem opnieuw 3 x checklist
gedragsobservaties en relationele
factoren af!**

Uittesten behandelplan

Bij het betreden van de badkamer geeft de bewoner spontaan aan 'dat het hier lekker warm is!'. Het is noodzakelijk om de verbale instructies te ondersteunen op een non-verbale manier, omwille van aanwezigheid van gevorderde dementie en een verminderd gehoor. Het lukte echter om meneer de temperatuur van het water te laten goedkeuren, alvorens hierin plaats te nemen. Bij het uitkleden heeft de bewoner hulp nodig van de hulpverlener. Deze handeling lijkt hij moeilijk te kunnen bevatten. Hij aanvaardt dit zonder verzet door de rustige, warme aanpak van het personeelslid. Meneer geniet met volle teugen van het bad. Bij de tweede observatie vraagt deze zelfs spontaan of hij mag neerliggen in het water. Hierbij werd zijn hoofd ondersteund met een waterkussen. De bewoner mompelt op dat moment in zichzelf en schept water over zijn lichaam. Het hoofd wordt gewassen door voorzichtig water over zijn achterhoofd te scheppen. Dit is een zeer mooi moment voor zowel de bewoner als de hulpverlener!

Er kan dus gesteld worden dat er een opmerkelijke verbetering in comfort plaatsvindt. De globale inschatting verschuift van een schamele '5' naar '1'. Dit betekent extreem comfortabel!

Figuur 2: Globale inschatting van het ongemak

ARION

simply smile

Referentie

Barrick et al. (2008)

EDUCATIONAL CD-ROM & VIDEOTAPE

Bathing Without a Battle

Creating a better bathing experience for persons with Alzheimer's Disease and related disorders

Ave Louise Barrick PhD
Joanne Rader MS, RN
Philip Sloane MD, MPH

Free CEU credit!

- Nurses: 2 hrs (CD-ROM)
- Nursing assistants: 2 hrs (CD-ROM) or 1 hr (video)
- Nursing home administrators: 2 hrs (CD-ROM)

University of North Carolina at Chapel Hill | Designed by Eo Studios

Bedankt voor jullie aandacht!

Da er vroor!

© JJISLIEF.NL

Baden zonder strijd

Sleutels tot succes

